

**Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi
(Bölüm V): Irak Türkmenleri İnsan Hakları
Araştırma Vakfının Yaklaşımı**

Tarih: Temmuz 13, 2013
Nu: Art.7-G1313

SOITM kısa adıyla tanınan Irak Türkmenleri insan hakları araştırma vakfı, Türkmen ve Irak tarihinin zor bir döneminde kuruldu.¹ Irak diktatörlük baskısı ve uluslararası toplumun cezaları altında eziliyordu ve Irak Türkmenleri gerçek bir etnik temizliğe maruz kalmıştı. Bağdat yönetimi tarafından uygulanan zulümleri yaşadıkdan sonra Kürt partileri kendi bölgelerinde yönetimi ellerine almışlardı. Aynı zamanda Kürt yetkilileri Baas rejiminin yerini alıp, Türkmenler başta olmak üzere diğer Irak etnik guruplarına zulüm etmeye ve onları asimile etmeye başlamışlardı.²

SOİTM üstelendiği zor görevin bilincinde olarak Türkmen bölgelerindeki insan hakları ihlallerini izleyip belgelendirmek için 2002'de çalışmalarına başladı. Uluslararası toplumu aydınlatmak için raporlar ve makaleler hazırladı.

Batı ve uluslararası kütüphanelerde Irak Türkmenleri üzerine yazılan kaynakların eksikliği nedeniyle, SOITM, Irak Türkmenlerinin tarihi, bölgeleri ve nüfusu üzerine makaleler hazırladı. SOITM'un çalışmalarında Irak'ta yaşayan diğer halklar da yer aldı. Uluslararası topluma ve Arap âlemine hitap ettiği için, SOITM İngilizceyi resmi dil olarak benimser. Faaliyetlerini düzenlemesinde, raporlarını ve makalelerini hazırlamasında İngilizceyi kullanır. Ayrıca SOITM yayınlarında Arapçayı kullanır.

SOITM'un gerçekleştirdiği faaliyetlerin bazıları şunlardır:

- SOITM Irak Türkmenleri insan hakları ihlalleriyle ve Türkmenlerle ilgili diğer konularda yaklaşık yüz rapor ve makale hazırlamıştır. Bu raporların bir kısmı farklı dillere tercüme edilmiştir. Ayrıca, SOITM yayınlarının bir kısmı kitap haline getirilmiştir. Kitabın ismi "Irak Türkmenleri: Nüfusları düşük gösterildi, dışlandılar ve asimilasyona tabi tutuldular".³
- SOITM yaklaşık 10 Birleşmiş Milletler oturumuna katılarak Türkmenler hakkında ve uğradıkları insan hakları ihlalleri üzerine bilgiler sundu: Azınlıklar çalışma gurubu, Yerli topluluklar çalışma grubu ve insan hakları meclisi.
- SOITM Avrupa'daki örgütler tarafından Irak üzerine organize edilen çok sayıda etkinliğe katıldı.
- SOITM özellikle Irak Türkmenleri ve Irak toplumunun diğer etnik unsurlarının durumunu anlatmak ve aydınlatmak için, Avrupa Parlamentosu ve birçok Avrupa ülkelerinin parlamentolarında yüzden fazla milletvekilleriyle bir araya geldi.
- SOITM toplantı organize etti ve yazıştı:
 - o Birçok Avrupa ülkeleri dışişleri bakanlıkları ve Lahey'de bulunan elçiliklerle
 - o Türkmen bölgelerindeki temsilcileriyle Irak için Birleşmiş Milletler yardım misyonu arasında
 - o Birleşmiş Milletler yetkilileri, enternasyonal medya, sivil toplum ve insan hakları kuruluşları ve akademisyenlerle.
- SOITM düzenlediği konferanslar
 - o Avrupa parlamentosunda Irak Türkmenlerinin durumu hakkında UNPO ile işbirliği içinde iki konferans.^{4,5}
 - o Avrupa'da Türkmen İnsan Hakları savunucuları için iki günlük konferans.
 - o Hollanda'da Türkmen sivil toplum kuruluşları için çeşitli konferanslar.
- SOITM'un yayınları:
 - o SOITM vakfı sitesi, (www.turkmen.nl/) SOITM rapor ve makalelerini, Türkmen yazarlarının İngilizce makaleleri ve Türkmenlerle ilgili önemli makaleleri yayınlamaktadır.

- o Türkmen Tribüne gazetesi sitesi, (www.turkmentribune.com/) günlük Arapça gazetedir, 2010'dan beri yayınlanmaktadır.
- o Irak Türkmenleri dergisi sitesi, haftalık Arapça 2003 ve 2005 seneleri arasında yayınlandı. (www.turkmen.nl/index75.html)

Uluslararası alanda 10 yıl yoğun çalışmalardan sonra, SOITM Türkmen siyasi sisteminin dağınıklığı ve bağımsız bir Türkmen siyasi sisteminin olmayışı başarısızlığın en önemli nedenlerinden olduğu kanaat'ına geldi. Irak Türkmenlerinin uğradıkları felaketlerin en önemli nedeni millî müstakil siyasi sistemin yokluğu kolayca öğrenilmektedir. Bu nedenle Irak Türkmenleri her dönemde Irakta hüküm süren hükümetler tarafından gasıp edilen haklarını döndürememiştir ve daha da ağır insan hakları ihlallerine maruz kalmıştır.

Türkmen siyasi tarihine sade bir bakış ve genel Türkmen siyasi sisteminin kurulamamasının nedenlerini basit bir arayış Türkiye'nin en büyük faktör olduğunu kolayca göstermektedir. 1990'dan önce her türlü mezalime uğrayan Irak Türkmenlerini tamamen ihmal eden Türkiye, o tarihten sonra Türkmen siyasetini kontrolü altına almıştır.

Bu gerçeği öğrendikten sonra, Türkmenlerin var olması için 'Türkiye'nin Türkmen siyasetinin değişmesi' şart olduğu kanaat'ına SOITM varmış oldu. Bunu da Türkmen siyasetçileri ve aydınlarıyla her münasebette dile getirdi.

Ayrıca, Bağımsız Türkmen siyasi sisteminin kurulamamasındaki başarısızlığı, engelleri ve Türkiye'nin rolünü daha geniş araştırıp Irak Türkmenlerini aydınlatmak üzere SOITM çalışmalarını başlattı.

SOITM 2008 yılında genel başlığı "Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi" unvanlı seri özel yazılarını başlattı. Bu doğrultuda şimdiye kadar dört makale yazıldı ve sınırlı sayıda Türkmen siyasetçi, yazar ve aydınına dağıtılan yazılar Türkiye başta olmak üzere Azerbaycan ve Türkmenistan gibi akraba ülkelerin yetkililerine de gönderildi. Yalnız ilk yazı sınırlı sayıda Türkmen siyasetçi ve aydınına dağıtıldıktan bir yıl sonra yayınlandı. Birinci ve ikinci yazılar Arapça ve Türkçeye tercüme edildi, üçüncü ve dördüncü makaleler tercüme edilecektir.

Makalelerin başlıkları şunlar:

- Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi (Bölüm I): Türkmen siyasetinde Irak Türkmen Cephesinin olumsuz rolü⁶
- Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi (Bölüm II): Irak Türkmenleri itaat ve bozuk Türkmen siyasi sisteminin kurbanıdır
- Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi (Bölüm III): Türkiye kırılğan Türkmen siyasi sisteminde başka bir çatlak açıyor
- Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi (Bölüm IV): En temel ahlak kurallarından yoksundur
- Türkiye'nin 'Türkmen siyaseti' değerlendirilmesi (Bölüm yazılmakta): Irak Türkmenlerinin kırılğan siyasi sisteminin yapılanmasında ve işleyişinde Türkiye'nin olumsuz rolü

Türkiye'nin Türkmen siyasetinin değerlendirilmesi (Bölüm II) makalesi yaklaşık 70 yüksek düzeyde Türkmen siyasetçisi yazarı ve kanaat önderine gönderildi. Bunların hemen hemen hepsi bu makaledeki bilgileri onayladı. Buda gösteriyor ki, Irak Türkmenleri Türkiye'nin Türkmen siyasetindeki zararlı rolünü idrak etmesine rağmen, müdahale edemiyor ya da müdahale yapmaya cesareti yoktur.

Bu alanda beş sene çalışmalardan sonra, SOITM kanaat getirdi ki, Türkiye durumun farkındadır ve Türkmenlere yönelik bu siyasetini tamamen kendi milli çıkarları üzerine kurmaktadır. Aynı zamanda Türkiye bu siyasetini değiştirmek için hiçbir arzusu bulunmamaktadır.

Hal bu iken Irak Türkmenlerinin kurtuluşu için, SOITM tavsiyeleri:

- Türkmen siyasetçiler ve aydınlar:

- o SOITM raporlarındaki bilgileri inceleyip sonuç doğrultusunda Türkiye'nin Türkmen siyasetini yeniden değerlendirmeli müdahale etmeli.
- o Türkmenleri ulusal, bölgesel ve enternasyonal destekten yoksun bırakan aynı zaman da düşmanlık getiren Türkiye'ye olan kör körüne itaati terk etmeli.
- Kayıp edilen haklarını geri almak, tüm insan haklarını elde edip birleşik demokratik bir Irakta yaşamak Irak Türkmenlerinin stratejik hedefleridir. Meşru olduğu için bölgede bulunan her güçten destek almaları mümkündür. Böylece Türkmen siyasetçileri ulusal, bölgesel ve enternasyonal güçlerden destek aramalıdır.
- Azerbaycan ve Türkmenistan gibi akraba ülkeler, Irak Türkmenlerine destek vermeli ve Türkmenlere karşı uyguladığı zararlı siyasetini bırakmak için Türkiye'yi ikna etmeli.
- Ulusal, bölgesel ve enternasyonal güçler Irak politikalarını kururken SOITM yayınlarını değerlendirmeli

Kaynaklar:

1. About SOITM, <http://www.turkmen.nl/1.3rds/3rdsC1.html>
2. SOITM makalesi, "The summary of violation of the Human Rights of the Iraqi Turkmen and attempts to assimilate them during the dictatorial Ba'ath Period", tarih 13 Aralık 2003, http://turkmen.nl/1A_soitm/GR.pdf
3. SOITM Kitabı, "Irak Türkmenleri: Nüfusları az gösterildi, dışlandılar ve asimilasyona maruz kaldılar", http://www.turkmen.nl/1A_soitm_e/Book_I.pdf
4. SOITM ve UNPO'nun Avrupa parlamentosunda ortak düzenlediği konferansın raporu, "Iraqi Turkmen: The Human Rights Situation and Crisis in Kerkuk" 26 – 27 March 2007, http://www.turkmen.nl/1A_soitm/CRP1.pdf
5. SOITM ve UNPO'nun Avrupa parlamentosunda ortak düzenlediği konferansın raporu, "Kerkuk Problem and Article 140: Defining Alternatives, the Views of Kerkuk's Turkmen and Arabs", 23 June 2008, http://www.turkmen.nl/1A_soitm/Kerkuk.Conference.pdf
6. SOITM makalesi, "An Evaluation of Turkey's Turkmen Policy (Part I): The unconstructive role of the Iraqi Turkmen Front within the Turkmen Policy" tarih 22 Şubat 2008, http://www.turkmen.nl/1A_soitm/Rep.6-B2208t.pdf